

Чуприна Олена Віталіївна, професор кафедри криміналістики та судової медицини Національної академії внутрішніх справ, кандидат медичних наук, доцент

ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ВИКЛАДАННЯ СУДОВОЇ МЕДИЦИНИ ПРАЦІВНИКАМ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ

Для розбудови демократичної держави важливе значення має фахова підготовка майбутніх спеціалістів у галузі правознавства. Саме від тих фахових знань, які вони отримають у процесі навчання, залежить розвиток та вкорінення демократії в суспільстві.

Сучасна судова медицина вийшла далеко за межі прикладних знань, оскільки вивчає питання медичного, біологічного та медико-криміналістичного характеру, що виникають у практичній діяльності органів правосуддя та законодавства. Окремі її розділи розроблені відповідно до кримінального та цивільного законодавства і викладаються тільки в судовій медицині [1, с. 36].

Сьогодні викладання судової медицини на юридичних факультетах вищих навчальних закладів України потребує методичного забезпечення, котре б відповідало новій інноваційній педагогічній технології та надало б інтегративності та практичному спрямуванню навчального процесу.

Судова медицина, як галузь медичних знань, покликана надати дійову допомогу представникам слідства у розкритті злочинів, вчинених проти честі та гідності особи. Тож цілком обґрунтовано, що всі співробітники поліції, які здійснюють досудове слідство, повинні мати базові знання із судової медицини.

Згідно чинного кримінально-процесуального кодексу співробітники поліції зобов'язані виїжджати на кожен випадок смерті, тому знання ними основних положень судової медицини мають бути достатньо ґрунтовними. Справжнє розуміння і освоєння цього предмета поліцейським із можливим використанням надалі отриманих знань просто неможливе без хоча б елементарних понять про будову та функції людського організму, основ патології людини, принципів діагностики захворювань і методів їх лікування, оскільки в такому випадку подальше викладання основних положень курсу судової медицини просто втрачає здоровий глузд [2, с. 46].

Під час вивчення даної дисципліни слід приділяти увагу не лише різнобічності отриманих знань, а і їх глибині. Як свідчить експертна практика, у сфері правознавства доцільним є висвітлення хоча б основних розділів тих наук, які необхідні для проведення та оцінки результатів судово-медичних експертиз [3, с. 8].

Поява сучасних підручників для юристів із судової медицини значно полегшує викладання, але роз'яснення ряду питань, що виникають у ході самостійної роботи курсантів і слухачів, можливе головним чином під час проведення аудиторних занять.

Однак, на предмет «Судова медицина» для курсантів НАВС денної форми навчання відводиться всього 54 години, з яких тільки 22 години є аудиторними заняттями. Для студентів заочної форми навчання взагалі відводиться всього 6 годин роботи в аудиторії та залік.

Не краще виглядає картина на юридичних факультетах інших ВНЗ – де вивчення судової медицини зводиться, головним чином, до лекційного курсу з практичними заняттям у вигляді «походу» до моргу для ознайомлення з розтином трупа та відвідування відділу експертиз потерпілих, обвинувачених та інших осіб із метою отримання елементарних знань щодо експертизи живих осіб та встановлення ступеня тяжкості тілесних ушкоджень [4, с. 60].

З огляду на це, майбутнім правознавцям вкрай необхідні хоча б найпростіші знання з патоморфології, особливостей перебігу травм та гострої патології, які потрібно надавати використовуючи перш за все демонстраційний матеріал у вигляді схем, таблиць та слайдів. Тому, успішність викладання багато в чому залежить від наявності засобів технічного навчання, тобто фонду мультимедійних навчальних підручників та посібників, а значить і рівня наочності та якості сприйняття матеріалу.

Крім того, було б доцільним здійснення складання договорів про науково-практичне співробітництво між кафедрами, де викладається судова медицина, різних вищих юридичних навчальних закладів та бюро судово-медичних експертиз в організації та удосконаленні навчального процесу, спільній розробці та впровадженні заходів, які спрямовані на поліпшення рівня навчання курсантів. Не менш корисним було б і залучення до проведення практичних занять працівників обласних та міських бюро судово-медичних експертиз [5, с. 64].

Збільшення кількості годин, необхідних для викладання судової медицини, можна досягти перерозподілом їх між судовою медициною та психіатрією. На кожен з цих дисциплін відводиться рівна кількість годин, але як показує практика, частота призначення судово-слідчими органами судово-медичної експертизи, різноманітність та кількість запитань, що ставляться перед медичним експертом, є значно більшими, ніж при призначенні судово-психіатричної експертизи. Тому, цілком доцільним було б збільшення навчальних годин з судової медицини за рахунок зменшення кількості годин із судової психіатрії [4, с. 61].

Крім того, на нашу думку, і як показує практика інших вищих юридичних закладів, існує необхідність об'єднання дисциплін «Судова медицина» та «Судова психіатрія», як споріднених за

проблемами та завданнями, та проводити підсумковий контроль з дисципліни «Судова медицина та психіатрія» у формі екзамену.

Виконання у повному обсязі навчальної програми із врахуванням запропонованих особливостей дозволить курсантам та слухачам набути знання, практичні навички і вміння, необхідні для майбутньої роботи.

Включення профільних тем із майбутньої спеціалізації у процес викладання навчальної дисципліни, а також проведення бінарних занять з практичними працівниками на базі науково-практичного комплексу буде сприяти оптимізації навчального процесу.

Список використаних джерел

1. Хміль І. Ю. Законодавче забезпечення лікарської діяльності : навч. посібник / І. Ю. Хміль, Б. В. Михайличенко, О. І. Артеменко. – К. : Медицина, 2010. – 208 с.
2. Волков В. Медичне право – реальність сьогодення / В. Волков, Л. Дешко // Інформаційний правовий простір. – 2007. – № 18. – С. 45–48.
3. Волков В. На захист медичного права / В. Волков, Л. Дешко // Юридичний Вісник України. – 2006. – № 8. – С. 8.
4. Зозуля В.М. Проблемні питання викладання судової медицини студентам-правознавцям / В. Зозуля // Буковинський медичний вісник. – 2013. – т. 17. – № 3 (67), ч. 1. – С. 59–61.
5. Стеблюк В. В. Організаційно-методичні питання викладання судової медицини в навчальних закладах МВС України / В. В. Стеблюк // [Судово-медична експертиза](#). – 2013. – № 1. – С. 63–65.